

c) Az idézés kétféle lehet:

1. Szóról-szóra, ez a *szó szerinti idézés*,

2. vagy pedig a *hoggy* kötőszóval kezdve a saját szavainkkal, ez az *értelem szerinti idézés*.

Ha valakéi szavait szóról-szóra idézzük, idézőjellet teszünk eléje és a végére.

III. Begyakorlás. Így szólt az Isten: — „Legyen világosság!”

Széchenyi István ezt mondta: „Magyarország nem volt, hanem lesz!”

„Már én csak azt tartom — így szólt az öreg, — legjobb az egyenes út.”

„Senki sem lehet boldog halála előtt” — mondta Szólon görög böles.

„Ha a föld Isten kalapja, hazánk a bokréta rajta” — írta Petőfi.

1947. január 3. hete.

Általános iskola VI. osztály.

A tanítás anyaga: Széchenyi áldozata című történelmi olvasmány.

(Olvasmánytárgyalási alapon.)

Széchenyi áldozata.

Odaérték a régi országház kapujához. Mind a hármuk lelke valami tiszta gyermekes örömben égett.

— Holnap írok az édesanyámnak — mondta Wesselényi báró.

— Ha megengeded, én is írok neki — tette hozzá István gróf, még pedig magyarul írok neki.

— Csak meg tudja érteni! — szólt tréfásan Esterházy gróf.

— Összeszedem minden tudományomat. Azt akarom, hogy az első levelem szent kezekbe jusson.

— Köszönöm — felelte Miklós báró s meghatottan szorongatta István gróf kezét.

— Ma a kerületi ülésen éppen a nemzeti nyelvről lesz szó — szólalt meg Esterházy Mihály.

— Kíváncsi vagyok, lesz-e valakinek bátorsága, hogy tanulási nyelvül a magyart követelje — mordult fel a báró, és keze hirtelen ökölbesorult. — Mégis csak gyalázat, hogy Magyarországon a fiúkat latinul, a leányokat pedig németül tanítják.

— Ameddig a törvényeink nyelve latin... — kezdett valami ellenvetést tenni Mihály gróf, de István közbevágott.

— Hát né legyen latin! Végre is a világnak már minden népe a saját nemzeti nyelvén szövegezi meg törvényeit... A nemzet akkor születik, amikor a saját nyelvén beszél. Esterházy gróf a fejét csóválta.

— Nagyon nehéz dolog. Előbb magyar nyelvet kellene teremteni.

— Arra valók az írók és tudósok — vetette oda István gróf. — Eppen most kezdtem el tanulmányozni a magyar irodalmat. És fogadom, hogy...

A báró közbevágott:

— Tudom, István, tudom, félév múlva valamennyiünkönél jobban ismered Kazinczyt, Csokonaját, Berzsenyi Dánielt, Kisfaludy Károlyt és Vörösmarty Mihályt. De ezek az írók most csak úgy tudják a műveiket megjelentetni, ha maguk gyűjtik az előfizetőket s a listán akkor is csak szegény kispapok, diákok, jurátusok, néhány pesti polgár, falusi lelkész és hétszilvás nemes nevét olvashatod. Mágnásét soha.

Beléptek a kerületi gyűlés termébe, amely ma különösen tele volt hallgatósággal. Ember ember hátán szorongott a szobában. A gyűlés tagjai zöld asztalnál ültek, a hallgatók, még a főemberek is, csak az oldalak mentében s a terem szélein, a falak mellett állva foglalhattak helyet. Az asztalfőn Máriaassy István és Szegedy Ferenc elnököltek.

István gróf maga elé meredve, lázas izgalommal, egyik lábáról a másikra nehezedve, türelmetlenül hallgatta a beszédeket. Egész testében remegett. Úgy érezte, hogy ma történnie kell valaminek. Még nem tudta, hogy minek és nem tudta, hogyan. De már Takách Gáspár pozsonyi követ beszéde alatt, amely egy magyar nyelv-művelő társaság felállításáról szólt, majdnem engedélyt kért, hogy beszélhessen. Körülnézett. Jóformán senkit sem ismert és őt sem ismerte senki. De huszárezredének díszruhájában, kardosan, összes rendjeleivel, vastag szemöldökével, ráncba borult homlokával, ideges meg-megrándulásával feltűnt a kis főúri csoportban, amely tüzesen helyeselt s ezzel megadta a hangot a jelenlevő jurátusoknak. Ezek kardjukat csörtették és megpendítették sarkantyújukat, valahányszor lábdobbanásukkal nyomatékokat akartak adni helyeslésüknek. István gróf arra gondolt, hogy boldogult jó apja mennyivel különb ember és különb magyar volt mind a három fiánál, akik már az emléket is elfelejtették.

Ezalatt felsőbüki Nagy Pál hatalmas filippikát dörgött az elnémetesedés ellen. Megtámadott, kigúnyolt mindenkit, aki nyelvében nem akar magyar és szívében nem akar hazafi lenni... Most a francia akadémiáról beszélt és István grófnak eszébe jutott az orosz herceg, aki Krisztus nevében szabadságot követelt az orosz népnek és eszébe jutott az angol újság kegyetlenül igaz cikke Magyarországról... Érezte, hogy most nem tud uralkodni magán, kell valamit cselekednie... valami vagy valaki megszállta lelkét, leborította, magához ölelte, áttüzesítette... Mintha tüvel szurkálnák az arcát, a hátgerincén bizsergés fut végig, s e pillanatban Nagy Pál szavait úgy hallja, mint valami túlvilági hangot. Egy magyar nemzeti akadémiát kell felállítani, itt már nem elegendő felírni, kérni, tanácskozni, üzeneteket váltani, itt már nem elég a nemzetgyűlési lelkendezés, díszszónoklat, itt cselekedni kell, amire nézve elsősorban a gazdag főúrtól várja a kezdeményezést... Elkapta

valami forgószél, zúgott a füle s ezen a zúgáson keresztül, amelyet mintha az Isten keze kavart volna fel, csak Nagy Pál haragú szavait hallotta... Magyar nemzeti akadémia, gazdag főurak, itt már nem elég a szó, itt tetteknek kell következnie, a tettnek pedig itt a neve: pénz, pénz és pénz.

Már nem bírta tovább. A tanásterem öreg állóórája éppen ütni kezdett. István gróf, aki Nagy Páltól két lépésnyire állt a fal mellett, fojtott indulattal, egész testében verejtékezve, engedelmet kért a kerületi ülés elnökétől, hogy szólhasson.

Máriássy István intett, hogy beszélhet. Halálos csend támadt. Minden szem a kapitányra meredt. Talán nem is vette észre senki, hogy mialatt a szónok reszketve, csendesen beszélni kezd, az óra is reszkető hárfahangon egymásután egyet, kettőt, nyolcat, tizet pendül, hogy kiüsse a delet. Mindenki az elhangzott halk szavakra figyelt:

— Nekem ezen a helyen szavam ugyan nincs, de ha oly intézetet állítanak fel, amely nyelvünket tökéletesíti s ezáltal előmozdítja nemzetünk magyarrá tételét, birtokaim egy esztendei jövedelmét ajándom fell arra...

Az utolsó szónál kondult meg a tizenkettedik óraütés... egy pillanatnyi csend s azután újjongó diadalkiáltás rázta meg a viharvert vén országház falait.

A templomban meghúzták a harangokat... az egész világon: megszólalt a déli harangszó, — azóta szól, mióta a magyarok Nándorfehérvárnál II. Mohamed ellenében megmentették a keresztény Európa civilizációját — most a pozsonyi harangok mintha elébe harangoztak volna az új Magyarország megszületésének.

Surányi Miklós.

Játékok.

6—8 éveseknek.

Atkelés a patakon.

5—60 vagy több játészó.

Játészótér, tornaterem, tanterem.

Kis gyermekeknek való, igen jó játék. A földre két párhuzamos vonalat rajzolunk egymástól 30—40 cm. távlságra, mely a patakot jelképezi. A gyerekek csoportokban futva a patakon átugrani igyekeznek. Ha ez sikerült, helyből próbáljuk az átugrást. Amely gyermeknek ez nem sikerült, az a vízbe lépett és gyorsan hazafut harisnyát váltani. Ezt a mozdulatot utánozzák. Ha valamennyi gyermek az ugrást elvégezte, a patakot nagyobbítjuk s folytatjuk az ugrálást, míg a legjobb ugrót megjelöljük. Ez lesz a győztes.